

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Enelin Lukas

LASTEAIJAÕPETAJATE ARVAMUSED LAUAMÄNGUDE KASUTAMISEST
ÕPPETEGEVUSTES LASTEGA

bakalaureusetöö

Juhendaja: Elve Voltein

Läbiv pealkiri: Lauamängude kasutamine

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Elve Voltein

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsemiskomisjoni esimees: Irja Vaas

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2014

Sisukord

Resümee	3
Sissejuhatus	4
Töoga seotud mõisted	5
Lauamängude kasutamine õppetegevustes	5
Lauamängude kasutamine valdkondade arendamiseks	7
Lauamängude väärtustamine õppevahendina	8
Eesmärgid ja hüpoteesid	10
Meetod	11
Valim	11
Mõõtevahend	12
Protseduur	12
Tulemused	12
Arutelu	16
Tänuõnad	21
Autorsuse kinnitus	21
Kasutatud kirjandus	22

Lasteaiaõpetajate arvamused lauamängude kasutamisest õppetegevustes lastega
Resümee

Mitmekülgne ja erinevaid õppevahendeid pakkuv õpikeskkond koolieelses eas toetab laste arengut. Õppetegevus lähtub eelkõige lapse tegevusest, kus laps uurib, vaatleb, kõneleb, võrdleb, mis eeldab võimalikult erinevate vahendite kättesaadavust. Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaiaõpetajate arvamused lauamängude kasutamisest õppetegevustes lastega. Uuringus osales 60 Tartu linna lasteaegade õpetajat. Uuring viidi läbi 2014. aasta märtsis ja aprillis. Uuringu läbiviimiseks kasutati ankeetküsimustikku, mis saadeti õpetajatele interneti teel. Tulemustest selgus, et õpetajad väärtustavad lauamänge õppetegevuste läbiviimisel, aga ei eelista seda vahendit kasutada igapäevaselt. Edaspidi võiks uurida lauamängude kasutamise võimalusi igapäevaselt õppekavas toodud valdkondade efektiivsemaks arendamiseks.

Märksõnad: lauamängude kasutamine, sagedus, valdkonnad, kriteeriumid

Kindergarten Teachers' Opinions about Teaching Children through Board Games
Abstract

Diverse learning environment involving different teaching materials supports children's development. Children's exploration, observation, communication and comparison that rely on the availability of different teaching materials are most important aspects of teaching activities. The aim of the research was to find out kindergarten teachers' opinions about teaching children through board games. 60 kindergarten teachers of Tartu participated in the study. The research was carried out in March and May 2014. The online questionnaire was conducted on the topic of interest and was sent to teachers. The results showed that the teachers evaluate teaching activities through board games but they do not use them every day.

In future studies about how to use board games every day in order to develop curriculum effectively should be carried out.

Keywords: using board games, frequency, teaching areas, criteria

Sissejuhatus

Lasteaiaõpetajad kasutavad tegevustes lastega erinevaid vahendeid ja meetodeid, milleks võivad olla näiteks raamatud, lauamängud, pildikaardid, vestlusring, käelised tegevused või vaatlus. Aino Ugaste, Maire Tuul ja Tea Välk (2008) on kirjutanud, et mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohasem õppimise viis ning õpetaja ülesanne on luua mängudeks igakülgsed võimalused. Õpetaja saab kõiki vahendeid ja meetodeid lõimida mänguga luues lõbusa ja huvitavaid kogemusi pakkuva õpikeskkonna. Iga pedagoog valib just endale sobivad meetodid ja vahendid lähtudes nii enda kui teiste kogemustest, soovitustest ja huvist.

Minu poolt läbiviidav uurimus proovib välja tuua põhjendused, miks kasutada ja väärtustada lauamänge laste igakülgsel arendamisel. Chernaya, Salmina ja Tihanova (2011) on uurinud lauamängude kasutamist õppekava täiustamiseks leides, et mäng toetab väga edukalt laste tunnetuslikku ja personaalset arengut. Ühte lauamängu mängides areneb lapses korraga erinevaid üldoskusi, näiteks võib lugemisoskuse arendamisele suunatud lauamäng edukalt arendada lapses järjekorra ootamist või koostööoskust. Hitti, Ramani ja Siegler (2012) on uurinud lauamängude kasutamist matemaatiliste oskuste arendamiseks, leides, et väikeste gruppidega mängimine arendab lisaks matemaatilistele oskustele ka sotsiaalseid oskusi, olles edukaks valdkondade lõimimise vahendiks. Sellest lähtuvalt on minu arvates oluline uurida arvamusi lauamängude kasutamisest Tartu lasteaiaõpetajate seas, mille abil saab muuta õpikeskkonna mitmekülgsemaks. Teadaolevalt ei ole uuritud Eestis õpetajate arvamusi lauamängude kasutamise kohta tegevustes lastega, seega uurimisprobleem on uudne.

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida õpetajate arvamusi lauamängude kasutamisest õppetegevustes lastega.

Enne uurimistööd püstitati järgnevad hüpoteesid neli hüpoteesi:

1. Toetudes Laanemaale (2010) püstitati esimene hüpotees: nooremõpetajad eelistavad rohkem lasteaias olemasolevaid lauamänge isetehtud lauamängudele.
2. Toetudes LeFebvrele (2010) püstitati teine hüpotees: õpetajad valivad lauamänge arvestades enim eakohasuse kriteeriumi.
3. Toetudes Kurikule (2012) püstitati kolmas hüpotees: õpetajad kasutavad lauamänge tegevustes lastega igapäevaselt.
4. Toetudes koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale (2008) püstitati neljas hüpotees: õpetajate arvates on lauamängud väärtuslikud õppevahendid erinevate valdkondade arendamisel.

Tööga seotud mõisted

Sõimerühm- rühm, kuhu kuuluvad kuni kolmeaastased lapsed (koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008).

Aiarühm ehk noorem ja keskmine rühm, kus lapsed on 3-6 aastased (koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008).

Koolieelikute rühm ehk vanem rühm, kus lapsed on 6-7 aastased (koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008).

Õpitegevuste valdkonnad- lähtuvalt koolieelse lasteasutuse õppekavast jagunevad õpitegevused seitsmesse valdkonda, milleks on mina ja keskkond; keel ja kõne; eesti keel kui teine keel; matemaatika; kunst; muusika; liikumine (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

Liitrühm- lapsed vanuses 2-7 eluaastat.

Tavarühm- rühmas ei ole erivajadusega lapsi.

Sobitusrühm- rühmas on üks või mitu erivajadusega last, sealjuures on laste suurim lubatud arv väiksem kui teistes lasteasutuse rühmades, arvestades, et üks erivajadusega laps täidab kolm kohta (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999).

Nooremõpetaja- antud uurimistöös töökogemusega kuni kümme aastat.

Kogemustega õpetaja- antud uurimistöös töökogemusega üle kümne aasta.

Lauamängude kasutamine õppetegevustes

Efektivne õpetamine eeldab mitmekülgset õpitegevust. Vaheldusrikas õppimine nõuab paljude erinevate õppemeetodite kasutust (Fisher, 2006). Siinkohal tulevadki appi raamatud ja mängud, mida saavad lapse õpetamisel kasutada nii lapsevanemad kui õpetajad. Lasteaia õppekava on üles ehitatud mängu väärtustamisele koolieelses eas. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste vanust, kultuurilist tausta, keeleoskust, arengutaset ja muud (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Samamoodi peab lugema õpetamisele suunatud lauamängude valimisel arvestama laste eelistusi, huvi, mängu eakohasust, õppe-eesmärkide täitmise võimalusi. Kõik tegevused, mis aitavad lapsel märgata, mõista, kuulata, vaadelda, võrrelda, rühmitada – see tähendab mõelda – toetavad vaimse tegevuse oskuste omandamist (Kivi & Roosleht, 2000). Algajale õpetajale võib õppevahendite ja meetodite valiku tegemine kogemuste puudumise tõttu osutuda üsna keeruliseks.

Mängude valik on tänapäeval väga suur ja tihti on raske teha valikut. Arvestama peab paljusid kriteeriume, sest kui mäng pole lapse jaoks eakohane kaotab ta huvi. Samuti peaks mäng olema huvitav ja atraktiivne, mis omakorda toob esile illustratsioonide olulisuse.

Lauamänge on välja antud erineva kujunduse ja temaatikaga, näiteks on Cynthia K. Ritter (2012) uurinud tuntud lasteraamatute põhjal tehtud lauamängude populaarust laste seas. Sellised mängud arendavad ka laste fantaasiat, sest laps saab end samastada juba tuttava karakteriga ning meenutada juba olemasolevaid kogemusi ja fantaseerides uusi seiklusi. Tulemusena leidis ta, et sellised lauamängud võivad saadud lugemiselamust suurendada ja juhul kui lapsed veel ei loe, võib selline lauamäng neid julgustada seda tegema.

Mänge saab väga edukalt adapteerida, täiskasvanu juhendamisel võib laps edukalt hakkama saada üksi mängimiseks liiga keerulise mänguga. Mänge saab edukalt vastavalt õpitavale valdkonnale muuta, tavalise memoriini asemel saab mängida tähememoriini või tavalise loto asemel sõna- või pildilotot. Tähtede õppimiseks on väga erinevaid viise, neid ei pea õppima aabitsast vaid näiteks proovida neile palliga pihta saada või neid vannist õngega püüdes (Laamann, 2009). Üks mäng võib edukalt katta mitut erinevat valdkonda, seetõttu võiks mängu valides mõelda erinevatele võimalustele sama vahendit kasutada.

Loodus on pannud lapse õppima mängu kaudu, sest õigupoolest polegi tal teisiti võimalik saavutada kõike seda, mida ta peab koolieelsete aastate jooksul saavutama (Einon, 2004). Õppekava põhjal tegevusi ette valmistades on õpetajatel võimalus valida väga erinevate töövahendite ja meetodite vahel. Vahenditest on abiks raamatud, pildikaardid, lauamängud, liikumismängud, sõnamängud, tehnoloogilised vahendid (arvuti, projektor). Meetoditest võib õpetaja kasutada sõnalisi meetodeid, visuaalseid meetodeid, praktilisi meetodeid ja ka audiovisuaalseid meetodeid (Mahmutov, 1981). Õpetaja saab kasutada lugemist, vestlemist, jutustamist sõnalise meetodina; pilte, näitvahendeid, tehnilisi vahendeid visuaalse meetodina; katseid praktilise meetodina; erinevate häälte kuulamist, ise tekitamist audiovisuaalse meetodina.

Mida mitmekülgsem on lapse õpikeskkond, seda edukamalt toimub õppimine. Erinevaid vahendeid ja meetodeid valides peab õppimine siiski jääma ennekõike mänguliseks. Laste sünnipäraseks andeks arenevad kogemusi saades, ent lapsed valivad välja vaid sellised kogemused, mis neile rõõmu pakuvad. Lihtsaim viis neid õppima panna on pakkuda nende kehale ja vaimule tegevust (Einon, 2004). Keeruline on leida iga lapse jaoks sobiv tegevus või meetod mingi asja õpetamiseks. Erinevates väljaannetes kirjeldatakse erinevate arengutasemete eeldatavaid tulemusi kuid vaadeldes mängivaid lapsi tulevad esile iga mängu osaleja iseärasused ja ainulaadne isiksus ning sageli väga erinev arengutase. Kasvades avaldub järjest enam iga lapse individuaalsus, väljenduvad aina rohkem emotsioonid, soovid ja hinnangud. Lapsi ajendavad tegutsema erinevad põhjused, mis tulenevad iga lapse

individuaalsusest. Õpetaja peab hindama iga oma rühma lapse iseloomu, harjumusi, huvisid ning arengutaset enne õppevahendi valimist ja tegevuse läbi viimist (Spivakovskaja, 1986).

Lauamängude kasutamine valdkondade arendamiseks

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on välja toodud lisaks üldoskustele viis erinevat laste arengus olulist valdkonda, milleks on keel ja kõne, mina ja keskkond, matemaatika, kunst, eesti keel kui teine keel (välja jäetud muusika ja liikumine). Kõiki kavas väljatoodud punkte on võimalik suuremal või vähemal määral arendada läbi lauamängude. Õpetajal on oluline roll lauamängude kasutamise juures olla alati vaatleja ning vajadusel mängujuht. Harival mängul peab olema kindel eesmärk ning see peab saama ka täidetud. Lauamäng ei tohiks olla lihtsalt ajatäide vaid kindla eesmärgiga õppevahend (Fisher, 2006).

Lauamängude kasutamine annab lastele võimaluse suhelda kaaslastega läbi lõbusa ja stressivaba meetodi. Lapsed saavad harjutada eneseväljendusoskust ning arendada reaalses elus vajaminevaid suhtlusoskusi, näiteks läbirääkimisoskus (Chang & Cogswell, 2008). Kaaslastega mängides areneb lapse suhtlemisoskus samamoodi nagu õpetaja organiseeritud vestlusringis, arendades keele ja kõne valdkonna pidepunkte. Suurem edu saadab neid lapsi, kes tunnevad ärevust ja hirmu teiste ees rääkimisel, kuna lauamängu mängides on laps turvalisemas keskkonnas ning ta ei tunne esinemishirmu, suhtlemine toimub vabalt ja seoses mängimisega. Mäng ja keeleline areng on lahutamatult seotud ning annab suurepärase võimaluse keelekeskkonda rikastada (Ward, 2009).

Lauamängu mängimine võib aidata suhtlemisel ka neid lapsi, kelle emakeel ei ole eesti keel. Lauamängu mängides on neil lastel rohkem julgust proovida ennast teistele mõistetavaks teha ning õppida uusi sõnu ja fraase seoses lauamänguga (sinu kord, veereta täringut jne). Hallap (2008) kirjeldab muukeelse lapse teise keele omandamist kõige edukamalt siis, kui talle on see huvitav ja aitab saavutada tema jaoks olulist eesmärki, näiteks teistega mängu mängimine. Eelkooliealisel lapsel domineerib integratiivne motivatsioon, mis suunab lapse keelt omandama kuna soovib teiste lastega ja õpetajaga suhelda, mitte otseselt kasusaamise eesmärgil. Integratiivne motivatsioon on eelkõige seotud emotsionaalsete vajaduste rahuldamisega.

Enamus lauamänge sisaldab endas matemaatilist komponenti, näiteks arendab kõige lihtsam täringumäng lisaks üldoskuste arendamisele ka loendamisoskust. Väga edukalt arendab lauamäng järjekorras ootamise oskust koos kannatlikkusega, tihti ka läbirääkimisoskust ja kompromisside tegemist. Hitti, Ramani ja Siegler (2012) on oma

uurimuses välja toonud, et lihtne täringumäng arendab edukalt arvude tundmist, arvude suurusjärgu ja vahemike mõistmist ehk loendamist. Samuti toovad nad välja erinevate üldoskuste arenemise läbi matemaatilise mängu. Lapsed peavad toime tulema kaotuse ja võiduga kaasnevate emotsioonidega ning suutma keskenduda mängule pikemat aega enda mängukorda oodates.

Sharp (2012) selgitab oma artiklis mängu kaudu toimuvat varjatud õppimist. Suures grupis mängides võib mängu põhieesmärki varjutada mänguga kaasnevate probleemide lahendamine. Tegelikult toimub mängu käigus varjatud õppimine, kus õpetaja saab kasutada kavalat ja maskeeritud viisi, et panna õpilased õppima läbi mitte-traditsiooniliste meetodite, näiteks mängu, julgustades õpilasi tundma tegevustest rõõmu. Õpilased arvavad, et nad mängivad kuid tegelikult toimub varjatud õppimine.

Kõik lauamängud, mis lasevad lapsel asju katsuda, kompida, tõsta ühest kohast teise, aitavad lapse õppimisele ja arenemisele kaasa (Montessori, (s.a.). Suunates lapsi mängima arenevad märkamatu üldoskused ja ka erinevatesse valdkondadesse kuuluvad teadmised. Kuna lapsed on erinevad õppijad on siinkohal õpetaja ülesanne lapsi jälgida ja leida puudujääkide eemaldamiseks sobivad tegevused ja lapsi suunata. Montessori pedagoogika põhimõtete järgi areneb iga laps omas tempos, kasutades iseseisvalt talle võimaldatud vahendeid. Lapse soov kõike käega katsuda arendab füüsilist ning loob baasi vaimseks tegevuseks, mistõttu peaks erinevatel mängudel lasteaias rühmaruumis olema oluline koht.

Hea lauamäng sisaldab endas mitut erinevat mängimise varianti, mis loobki aluse võimalikult mitmekülgsel õppevahendile. Mari Klein (2014) kirjeldab oma artiklis mina ja keskkonna teema puhul lindude õppeks Eesti ornitoloogiaühingu poolt loodud lauamängu „Linnumäng“. See on hea näide suure kasutusvõimalusega mängust, kuna sisaldab endas kümnekond erinevat mängimisviisi. Mängu teeb eriliseks ka liikumise valdkonna lõimimine, kuna antud valdkond koos muusikaga jääb tihti lauamänge silmas pidades pigem kõrvale. Hea ja väärtusliku lauamängu suureks eeliseks teiste sarnaste ees on lisaks liikumise kaasamisele võimalikult paljude meelte kaasamine – visuaalsus, helide kuulamine või tekitamine, lõhna tundmine, kompimine.

Lauamängude väärtustamine õppevahendina

Nagu iga laps on erineva iseloomuga, huvidega, käitumisviisidega tuleb vaadelda ka õpetajaid töökeskkonnas kui täiesti erinevaid isiksusi ja indiviide. Iga õpetaja leiab enda jaoks sobivad töövahendid ja meetodid. Fisher (2006) kirjeldab õpetamise edukuse sõltuvust õppija

kaasatusse protsessi. Head mängu ei ole võimalik mänguda passiivselt, kui mängija soovib võita peab ta aktiivselt mängus osalema. Tänapäeva tehnoloogiaajastul võivad varju jääda arvutite ja erinevate nutiseadmete taha nii raamatud kui lauamängud. Kergem on uurida ja otsida informatsiooni arvutist kui raamatulehtede vahel. Vähem segadust tekitab arvutimängu mängimine, kui suure mängulaua ja rohkete mänguvahenditega lauamäng.

LeFebvre (2010) toob välja laste püsiva huvi lauamängude vastu kuigi arenev tehnoloogiaajastu pakub põnevaid tegevusi nutikate seadmetega. Ta kirjeldab püsivat huvi ja tahtmist jätta tehnoloogia hetkeks kõrvale ja keskenduda lihtsale lauamängule, kus areneb eelkõige sotsiaalsus. Ta nimetab oluliste oskuste arenemisena reeglitest kinnipidamise, oma korra ootamise, lahkuse säilitamise teiste suhtes võitmise või kaotamise korral ning samuti väga olulise õnne kogemise lauamängude juures.

Samuti toob ta välja kunsti valdkonda kuuluva värvide õpetuse ning asjade ja sõnade maailma tundma õppimise koos loendamise, mälu treenimise ja paaride leidmisega. Põlva Lepatriinu lasteaia vanemõpetaja Anne Vanahans (2013) on valmistanud lauamängu „Õnauassid Kalle ja Valle avastavad värve“ värvide süvendatud õppe jaoks. Sellised õpetajate ja laste koos meisterdatud mängude vastu võiksid huvi tunda ka raamatukogud ja neid mängu tuleks väärtustada isegi rohkem kui poemänge. Isevalmistatud mängud on tihti mitmeid kordi läbi katsetatud ja selle põhjal korrekture tehtud. Kogenud õpetajad teavad, mida ühes põnevas ja eesmärgipärases mängus jälgida. Kindlasti leidub ka poes väga häid mängu, kuid suure valiku seast on tihti keeruline kindlal teemal eesmärki täitvat lauamängu leida. Siinkohal saabki pöörduda kolleegide poole või meisterdada vajaminev mäng koos lastega.

Tartu lasteaia Helika pedagoog-metoodik Merike Lillo (2014) toob oma artiklis välja olulisuse kaasata oma töösse ka lapsed. Ta toob näite, et lihtsam on kirjutada mingil kindlal teemal luuletus ise, kui hakata läbi lugema suurel hulgal luuleraamatuid. Samamoodi on õpetajatel kergem kaasata lapsed kindlal teemal lauamängu valmistamise protsessi. Lillo peab koostegemise juures olulisteks väärtusteks õpetaja ja laste tiheda suhtluse otsides lahendusi, jagades ülesandeid ja arutledes kuidas midagi teha. Mängu valmimine tekitab lapses edutunde, sest tulemus on käegakatsutav ning lauamängu väärtustatakse ja hoitakse laste poolt rohkem. Isetehtud lauamängu teeb eriliseks ka asjaolu, et teist samasugust ei ole.

Niiberg ja Linnas (2007) toovad välja, et mängud ja mänguasjad rühmas peavad vastama laste eale, arengutasemele ja olema jõukohased, et pakkuda vajalikku eduelamust. Lapsed tegutsevad ennekõike tegevuse enda pärast, mitte tulemuse pärast. Kui õpetaja jälgib tegevust läbi viies ja lõpetades eesmärkide täitmist, siis laps naudib tegevust ennast mitte lõpptulemust.

Lapsed mängivad eelkõige sellepärast, et mängimine pakub pinget, peletab igavust ja on kaasahaarav. Õpetaja peab jälgima valitud vahendite kasutamise keerukust ja ülesannete raskusastet, kuna eale mittesobivad tegevused toovad tihti kaasa ebaõnnestumisi ning ei motiveeri last edaspidi iseseisvalt tegutsema.

Mängud julgustavad mängijaid aktiivselt tegevuses osalema, kuid harival eesmärgil kasutatavat mängu peab õpetaja suunama ja juhtima. Õpetaja ülesandeks on reegleid selgitada ja suunata lapsed loovalt mõtlema nii enne mängu, mängu ajal kui ka pärast seda. Lastega peaks arutlema mängu reeglite, mängu raskusastme, mängu alustamise ja lõpetamise protsessi ja mängu käigu üle (Fisher, 2006). Lastele iseseisvaks mängimiseks antud lauamäng ei pruugi täita õpetaja poolt valitud eesmärke, kuna mängu käik võib ootamatult muutuda või kohandavad lapsed reegleid. Õpetaja peab kontrollima kogu protsessi, kuid samaaegselt ei tohiks liigselt sekkuda. Osaledes mänguprotsessis vaatleja ja vajadusel juhendajana, saab õpetaja jälgida laste arengutasemeid saades ettekujutluse nende võimetest ja oskustest ning leida võimalusi neid parendada (Saar, 1997).

Eesmärgid ja hüpoteesid

Crews (2011) toob oma artiklis välja õppekava eduka toetamise lauamängude abiga põhikoolis ja keskkoolis, näiteks kasutab draamaklass rollimäng improvisatsioonioskuse arendamiseks, geograafia klass mängib lauamängu riikidest, et valmistuda eksamiks. Mängud loovad keskkonna ja annavad teadmisi uuel moel. Läbi mängu areneb kriitiline mõtlemine ja probleemilahendusoskus ning laps saavutab õppekavas välja toodud eesmärgid. Toetudes peamiselt Crews (2011), Chernaya, Salmina ja Tihanova (2011) ning Hitti, Ramani ja Siegler (2012) uurimustele arenes välja idee uurida Tartu lasteaiaõpetajate arvamusi lauamängude kasulikkusest erinevatesse valdkondadesse kuuluvate tegevuste läbiviimisel lasteaialastega. Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on *uurida õpetajate arvamusi lauamängude kasutamisest õppetegevustes lastega*.

Laanemaa (2010) toob oma magistritöös välja õpetajate töökogemuse sõltuvuse tunni ettevalmistamise ajalisest kulust. Kogemustega õpetajatel on õppematerjale eelmistest aastatest ning palju tegevusi läbi proovitud ja analüüsitud. Vähese kogemusega õpetajad toetuvad tööle hakates enamasti teoreetilisele teadmistele ülikoolist ning valivad tegevusi mis nõuavad vähem energiakulu. Sellest tekkis idee uurida õpetajate eelistusi lauamängude valiku puhul ja püstitati esimene hüpotees: *nooremõpetajad eelistavad rohkem lasteaiaas olemasolevaid lauamänge isetehtud lauamängudele*.

LeFebvre (2010) toob välja lauamängu valimise juures oluliste punktidenä selle sobivuse lapsega, kergesti jälgitavad reeglid, lõbusus ja mitmekülgsus, mis lubab lauamängu kasutada mitmel eri viisil. Samuti soovib ta lugeda lauamängu katsetanud inimeste kommentaare. Sellest tulenevalt otsustati uurida õpetajate arvamusi oluliste kriteeriumide kohta lauamänge valides ning püstitati teine hüpotees: *õpetajad valivad lauamänge arvestades enim eakohasuse kriteeriumi*. Selle all vaadeldi ka kogemustega õpetajate ja nooremõpetajate valiku sarnasusi.

Kaisa Kurik (2012) uuris oma bakalaureusetöös lasteraamatute kasutamise sagedust ning tulemused näitasid raamatute kasutamist õpetajate seas igapäevaselt. Sellest tulenevalt tekkis idee uurida lauamängude kasutamise sagedust õpetajate seas ning püstitati kolmas hüpotees: *õpetajad kasutavad lauamäng tegevustes lastega igapäevaselt*. Selle all vaadeldi kasutussageduse sarnasusi ja erinevusi vanuseastmete kaupa.

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) pööratakse tähelepanu õppe mitmekülgsusele ning integratsiooni eri valdkondade vahel. Sellest tulenevalt tekkis idee uurida õpetajate arvamusi valdkondade arendamise edukuse osas läbi lauamängude. Püstitati neljas hüpotees: *õpetajate arvates on lauamängud väärtuslikud õppevahendid erinevate valdkondade arendamisel*. Selle all vaadeldi täpsemalt viite valdkonda jättes eraldi välja toomata üldsuskused, muusika ja liikumise.

Meetod

Valim

Uuritavateks olid Tartu linna lasteaedade õpetajad, valimi moodustas 60 õpetajat, kellest 24 olid nooremõpetajat, töökogemusega kuni kümme aastat ja 36 vanemõpetajat, töökogemusega üksteist ja enam aastat. Kasutati juhuvalimit reastades Tartu linna lasteaiad juhuslikus järjekorras ning valides nimekirjast iga kolmanda lasteaia. Valimit täiendati vastavalt vastuste arvule sama põhimõtet kasutades, jättes juba küsimustikus osalenud lasteaiad välja. Küsimustikus osales kokku 16 Tartu linna lasteaeda, küsimustiku täitmine oli anonüümne ja viidi läbi interneti teel. Küsitlus oli suunatud rühma õpetajatele, olenemata rühma vanusegrupist ja liigist. Õpetajatest 25% oli kahe kuni kolme aastaste laste õpetajad, 41% nelja kuni viie aastaste laste õpetajad, 34% kuue kuni seitsmeaastaste laste õpetajad. Kauem kui 20 aastat oli lasteaiaõpetajana töötanud 42% õpetajatest, töötati nii ühevanuste laste rühmades kui liitrühmades.

Mõõtevahend

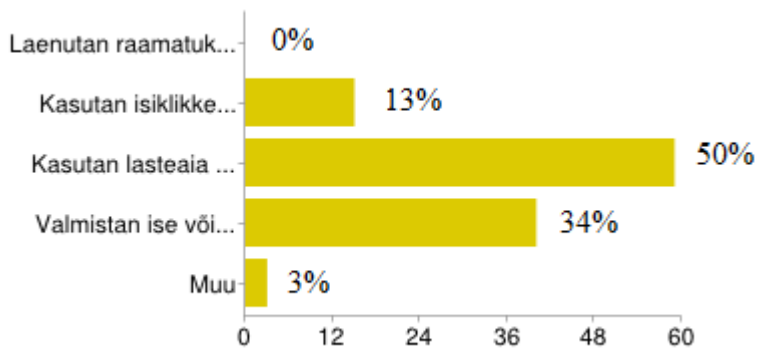
Mõõtevahendiks kasutati ankeetküsimustikku (vt Lisa 1), kuna arvamuste ja hinangute uurimiseks on see meetod kõige sobivam. Ankeetküsimustik koosnes kaheteistkümnest küsimusest, millest kõik küsimused olid kinnised, neli võimalusega lisada „muu“ vastus. Taustainformatsiooni puudutavaid küsimusi oli kolm. Küsimustik koostati kasutades aadressi docs.google.com valikut „loo vorm“. Küsimustik saadeti õpetajatele interneti teel, kiri sisaldas lühikest tutvustust ja linki küsimustikule. Küsimustiku esimesel lehel oli lühike ülevaade uurimistöö eesmärkidest. Ankeedi täitmine võttis aega keskmiselt 5 minutit. Lisaküsimuste puhul oli võimalus küsimustiku autorile kirjutada emaili teel.

Protseduur

Küsitlus viidi läbi märts-aprill 2014 Tartu linna lasteaiaõpetajate seas. Küsimustik täideti interneti teel ja saadeti rohkematesse lasteaedadesse kui planeeriti, arvestades jooksvalt saadud vastuste arvu. Andmete analüüsiks kasutati Excel 2010 programmiga loodud tabelleid ja diagramme. Iga hüpoteesi puhul vaadeldi konkreetseid küsimusi, mille põhjal analüüs tehti. Esimese hüpoteesi kontrollimiseks keskenduti küsimustikus küsimustele number neli (Kuidas hangite õppetegevusteks vajalikud lauamängud?) ja number kaksteist (Kui kaua olete lasteaiaõpetajana töötanud?). teise hüpoteesi kontrollimiseks keskenduti küsimustele number viis (Mille põhjal Te valite lauamängu, mida kasutate õppetegevustes lastega?) ja number kaksteist (Kui kaua olete lasteaiaõpetajana töötanud?). Kolmanda hüpoteesi kontrollimiseks keskenduti küsimustele number kaks (Kui tihti Te kasutate õppetegevustes lauamänge?) ja number kümme (Kui vanad lapsed on Teie rühmas?). neljanda hüpoteesi kontrollimiseks keskenduti küsimustele number seitse (Kuidas hindate lauamängu efektiivsust õppemeetodina?), number kaheksa (Missuguse ainevaldkonna õpetamisel kasutate lauamänge kõige enam?) ja number üheksa (Missuguse ainevaldkonna õpetamisel on Teie arvates lauamängude kasutamine kõige vähem efektiivne? Missuguse ainevaldkonna õpetamisel on Teie arvates lauamängude kasutamine kõige vähem efektiivne?).

Tulemused

Esimene hüpotees oli *nooremõpetajad eelistavad rohkem lasteaias olemasolevaid lauamänge isetehtud lauamängudele*. Tulemustest selgus, et õpetajad kasutavad enim lasteaias olemasolevaid mängu, vastanutest 24 noorem- ja 36 vanemõpetajat. Isetehtud lauamänge kasutas 16 noorem- ja 24 vanemõpetajat (vt joonis 1).

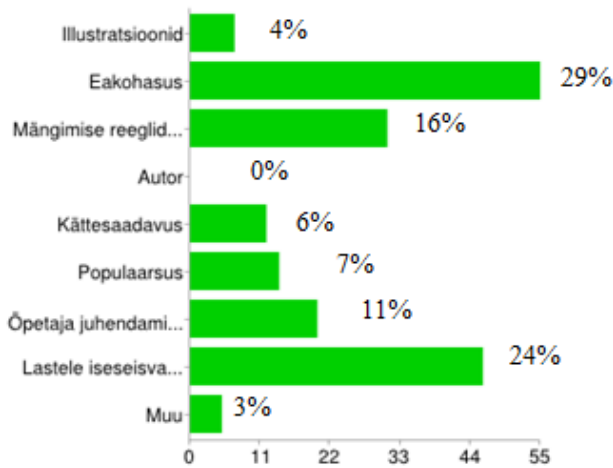
Joonis 1. Õppetegevusteks vajaminevate lauamängude hankimise kohad

Tulemuste põhjal võib järeldada, et õpetajate töötatud aastate arv ei mõjuta lauamängude hankimist selle võimaluste osas, seega hüpotees ei leidnud kinnitust (vt tabel 1).

Tabel 1. Õppetegevusteks vajaminevate lauamängude hankimise kohad

Hankimise kohad	Õpetajad arvuliselt	Nooremõpetajad (1-10 aastat) arvuliselt	Kogemustega õpetajad (10-aastat) arvuliselt
Raamatukogu	0	0	0
Isiklikud mängud	15	8	7
Lasteaia mängud	59	23	36
Valmistan ise	40	16	24
Muu	3	1	2

Teine hüpotees oli *õpetajad valivad lauamänge arvestades enim eakohasuse kriteeriumit*, mille all vaadeldi ka kogemustega õpetajate lauamängu jälgimise kriteeriume võrreldes nooremõpetajatega. Tulemustest selgus, et õpetajad jälgivad enim kriteeriume (vt joonis 2) eakohasus 29%, millest 22 vastajat oli nooremõpetajat ja 33 kogemustega õpetajat ning lastele iseseisvalt mängimiseks sobiv 24%, millest 17 oli nooremõpetajat ja 29 kogemustega õpetajat (vt tabel 2). Hüpotees leidis kinnitust.

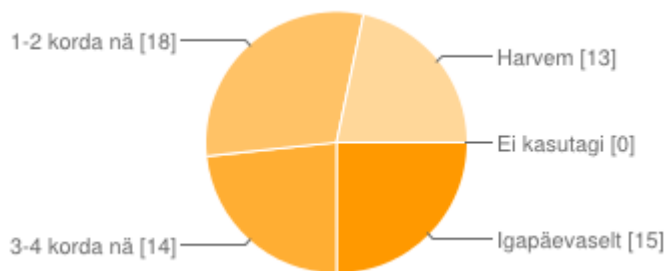
Joonis 2. Lauamängude valikul arvestatavad kriteeriumid lasteaiaõpetajate arvamuse kohaselt

Suuri erinevusi kriteeriumite arvestamise puhul nooremõpetajate ja kogemustega õpetajate vahel ei leitud, seega erinevuste kohta üldistusi töötatud aega arvestades teha ei saa.

Tabel 2. Lauamängude valikul arvestatavad kriteeriumid töökogemusega

Kriteeriumid	Nooremõpetajad (1-10 aastat) arvuliselt	Kogemustega õpetajad (10- aastat) arvuliselt
Illustratsioonid	2	5
Eakohasus	22	33
Reeglid	14	17
Autor	0	0
Kättesaadavus	7	5
Populaarsus	4	10
Õpetaja juhendamisel	8	12
Lastele iseseisvalt	17	29
Muu	2	3

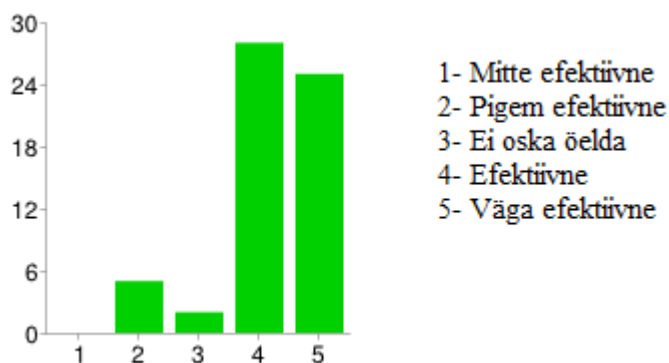
Kolmas hüpotees oli *õpetajad kasutavad lauamänge tegevustes lastega igapäevaselt*, mille all vaadeldi ka erinevate vanuseastmetega töötavate õpetajate vastuste sarnasusi. Tulemustest selgus, et 30% õpetajatest kasutavad enim lauamänge sagedusega 1-2 korda nädalas, 25% igapäevaselt, 23% sagedusega 3-4 korda nädalas, 22% harvem. Mitte keegi vastanutest ei valinud varianti „ei kasutagi“ (vt joonis 3). Igapäevaselt kasutasid lauamänge vastanutest 15 õpetajat, kellest võrdselt viis õpetasid vanusegrupis neli ja kuus aastat, 1-2 korda nädalas 18 õpetajat, kellest 9 õpetajat vanusegrupis neli aastat.

Joonis 3. Lauamängude kasutussagedus õppetegevustes

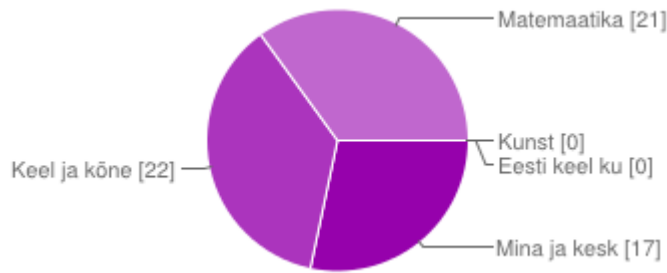
Hüpotees ei leidnud kinnitust, üldistusi vanuseastmete ja kasutussageduse vahel ei saa erineva vanusegrupiga töötavate õpetajate vastuste vähesuse tõttu teha.

Neljas hüpotees oli *õpetajate arvates on lauamängud efektiivsed õppevahendid erinevate valdkondade arendamisel*. Tulemustest selgus, et õpetajatest 47% (28 õpetajat) hindavad lauamänge efektiivseks õppevahendiks, 42% (25 õpetajat) väga efektiivseks. Mitte keegi vastanutest ei märginud mitteefektiivset ja ainult 8% (5 õpetajat) pigem efektiivset (vt joonis 4).

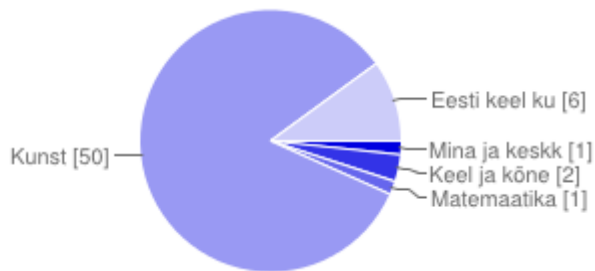

Joonis 4. Lauamängu efektiivsus õppevahendina õpetajate arvamuste kohaselt

Kõige rohkem ehk 37% kasutasid õpetajad lauamänge valdkonna keel ja kõne arendamisel, sellele järgnes 35% matemaatika ning 28% mina ja keskkond (vt joonis 5). Valdkonti eesti keel kui teine keel ning kunst õpetajad selle küsimuse puhul variantideks ei valinud, pidades lauamänge kõige vähem efektiivseks 50% kunsti valdkonna puhul (vt joonis 6). Hüpotees leidis kinnitust.

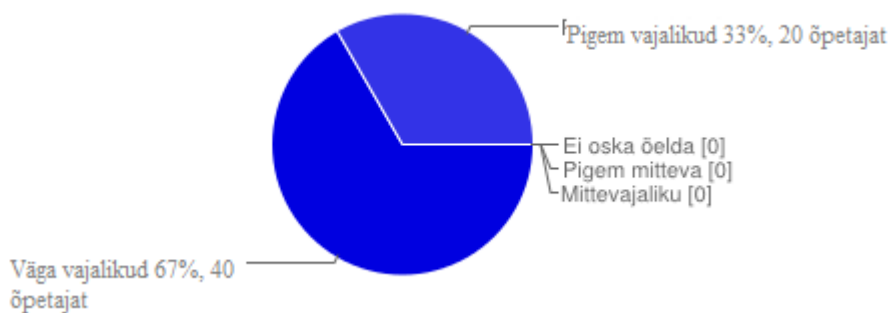
Joonis 5. Ainevaldkondade jaotus lauamängude rohkeima kasutusageduse järgi arvuliselt

Joonis 6. Ainevaldkondade jaotus lauamängude vähima kasutussageduse järgi arvuliselt

Arutelu

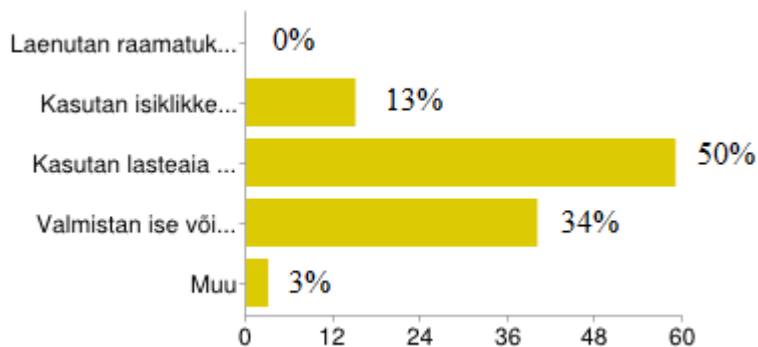
Antud uurimuse tulemuste põhjal leidsid kolm hüpoteesi kinnitust ja üks hüpotees ei leidnud kinnitust. Uurimuse eesmärgiks oli uurida lasteaiaõpetajate arvamusi lauamängude kasutamisest õppetegevustes lastega. Tulemuste põhjal saab väita, et eesmärk sai täidetud. Vastajatest 67% pidas lauamänge lasteaia keskkonnas väga vajalikuks ning 33% pigem vajalikuks (vt joonis 7).

Joonis 7. Lauamängude vajalikkus lasteaedades õpetajate arvamuse kohaselt

Mitte keegi vastanutest ei valinud vastusteks mittevajalikud või pigem mittevajalikud. Seega võib Tartu lasteaedade õpetajate arvamuse põhjal väita, et lauamängud väga olulised õppevahendid lastega tegevustes. Väga väärtuslikeks vahenditeks on lauamänge pidanud ka Chernaya, Salmina ja Tihanova (2011) tuues välja mängude olulise rolli õppekava läbimiseks

välja toodud arengutasemete saavutamiseks. Uurides lauamängude hankimise võimalusi, eelistas suurem osa õpetajaid kasutada lasteaias olemasolevaid mängu (vt joonis 8).

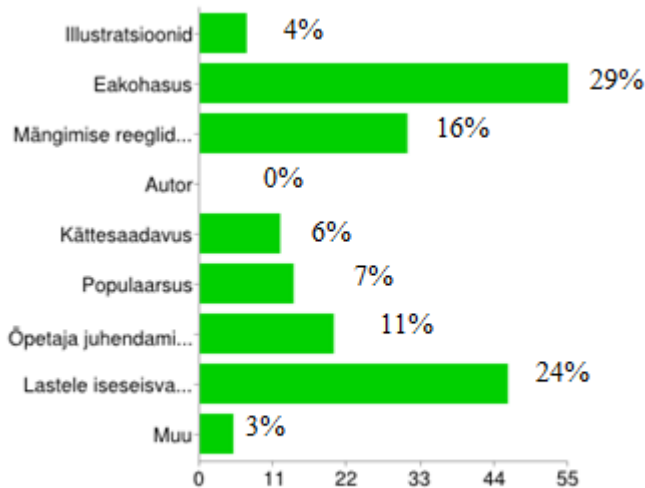

Joonis 8. Õppetegevusteks vajaminevate lauamängude hankimise kohad

Põhjuseks võib tuua mugavuse ja kindluse, et antud lauamängud aitavad saavutada õpetaja püstitatud eesmärgi, kuna on valitud kindlaid kriteeriume jälgides. Sellest tulenevalt uuriti õpetajatelt ka lauamängude valiku kriteeriume, kõige enam toodi välja eakohasust, sobivust lastele iseseisvaks mängimiseks ja mängu reeglite sobivust, üldse ei vaadatud valiku tegemisel mängu autorit.

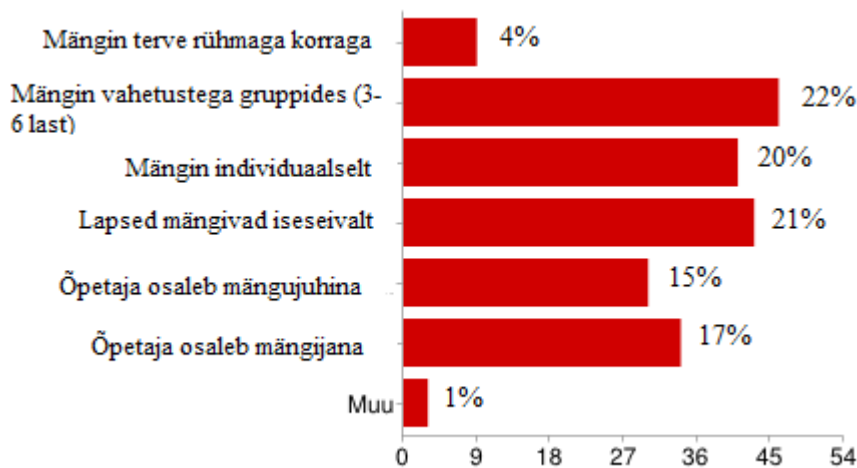
Need kolm kriteeriumi teevad lauamängust sobiva õppevahendi nii õpetajale kui lastele iseseisvaks kasutamiseks. Reeglite lihtsus ja vähesus aitab eelkooliealistel lastel mängust kergesti aru saada ega vähenda põnevust ja ootusärevust enne mängima hakkamist. Näiteks ei suuda nooremad lapsed reegleid sageli meeles pidada ning neil on raske mängides oma tegevust reeglite järgi kohandada (Tuul, Ugaste & Välk, 2009). Liiga keeruline mäng võib tekitada lastes juba enne mängima hakkamist negatiivseid emotsioone. Väga vähe (7%) pöörati tähelepanu illustatsioonidele, kuigi mitmed allikad kirjeldavad õppevahendite atraktiivsuse olulisust. Näiteks on Jaan Mikk (2004) kirjeldanud illustatsioonid kui üht tegurit, mis motiveerivad õppima. Ainult kuulmise põhjal suudetakse meelde jätta 20%, koos nägemisega tõuseb see 50 protsendini.

Õpetajate jaoks oli lauamängu kättesaadavus ja populaarsus väheoluline, põhjuseks võib tuua 50% õpetajate eelistuse kasutada lasteaias olemasolevaid mängu (vt joonis 9).

Joonis 9. Lauamängude valikul kriteeriumid olulisuse järgi õpetajate arvamus kohaselt

Kuigi õpetajad ei kasuta lauamänge igapäevaselt pidasid kõik vastajad lauamänge efektiivseks vahendiks laste arendamisel. Õpetajad tõid peaaegu võrdselt välja lauamängude mängimise puhul gruppides ja individuaalselt mängimise, laste iseseisva mängu ning õpetaja mängujuhina ning mängijana osalemise (vt joonis 10).

Joonis 10. Lauamängude kasutamise viisid õppetegevustes

Terve rühmaga korraga mängis ainult 4% õpetajatest ning kõige rohkem gruppides 22% õpetajatest. Põhjuseks võib olla eesmärgi kergem saavutamine iga lapse puhul väiksema rühmaga tegutsedes, kuna õpetajal on parem ülevaade laste osalemisest mängu protsessis. Suurema grupi puhul või kogu rühmaga mängides ei ole õpetajal kontrolli kogu ruumis toimuva üle ning osa lapsi võib jääda tähelepanuta. Samuti võib gruppides mängimist

eelistada mängu käigu ja osalejatele ülesannete selgitamise lihtsusega võrreldes suure rühmaga mängides. Hitti, Ramani ja Siegler (2012) toovad välja grupitegevuse kui ideaalse variandi lauamängu mängimiseks, kuna õpetaja saab jälgida iga lapse edusamme juhendades ja suunates lapsi mängu ajal kui ka arutledes koos lastega mängus toimunud mängu lõppedes. Õpetajad saavad ka arendada laste omavahelist suhtlust, suunates neid üksteist juhendama ja aitama ning tagasisidet andma.

Lauamängude valiku sagedust erinevate teemade puhul võib mõjutada nende kasutamisele eelnev põhjalik ettevalmistus. Salumaa ja Talvik (2004) ning Tuul, Ugaste ja Vääk (2009) toovad välja õpetaja ettevalmistused enne mängu kasutamist õppevahendina, milleks on eesmärgi paika panemine ja selle saavutamise võimalikkus konkreetse lauamänguga, mängu selgitus lastele arusaadavalt, vahendite muretsemine, gruppide moodustamine, mängu käik ja tekkivad probleemid, analüüs eesmärkide täitumise kohta ja laste rahulolu mänguga. Kuna eeltöö lauamängu kasutamisele on põhjalik ja aeganõudev võib sellest tulenevalt olla õpetajate lauamängude kasutamine harvem. Seetõttu võivad õpetajad eelistada pigem valmis lauamänge kui ise valmistada.

Õppetöökõõ väärtuslikke lauamänge on tänapäeva suure valiku seast üsna raske teha. Õpetajad tõid küsimustikule vastates välja lauamängude hankimise peamiseks kohaks lasteaia, kus on võimalik valida oma rühma mängu, teiste rühmade mängu ning sageli on lasteaedades ka metoodiline kabinet vajaminevate õppematerjalide ja vahenditega. Lauamänge valmistas ise või koos lastega 34% õpetajatest ning isiklikke lauamänge kasutas 13% vastanutest. Isevalmistatud lauamäng võib lastele rohkem huvi pakkuda kui mõne multifilmi kangelastega poemäng, kuna ise tehtud asi annab positiivseid emotsioone ja eduelamust.

Mitte keegi õpetajatest ei valinud raamatukogu mängude hankimise kohaks, kuigi seda võimalust pakub Tartus Oskar Lutsu nimeline linnaraamatukogu ning ka Haridusteaduste raamatukogu. Lauamängude valik ja hulk on praegusel hetkel piiratud ning takistavaks teguriks võib olla ka oht, et mängud kahjustuvad või mänguvahendid kaovad. Samas võiksid raamatukogud pakkuda ekspertide poolt soovitatud lauamängude laenutamisevõimalusi suurel määral, õpetajad saaksid mängu katsetada ja vajadusel ka enda rühma muretseda. Samuti võib anda tõuke raamatukogude väärtustamisele selliste õppevahendite laenutamise kohana nagu lauamängud neile suunatud üritused. Näiteks korraldas 2007. aastal Lääne-Virumaa Keskraamatukogu laste- ja noorteosakonnas esitluse, kus oli välja pandud 97 laste

meisterdatud lauamängu, mis valmisid lastekirjanik Astrid Lindgreni 100. sünnipäeva auks (Mäe, 2007).

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on välja toodud seitse erinevat laste arengus olulist valdkonda lisaks üldoskustele. Kõiki neid valdkondi on võimalik suuremal või vähemal määral arendada läbi lauamängude. Õpetajate arvates on kõige vähem edukas kunsti valdkonna arendamine, kuigi tähelepanu võiks pöörata värvide õpetusele suunatud lauamängudele. Samas ei ole lauamängudest otseselt kasu erinevate kunstitehnikate õpetamisel, näiteks maalimine. Vähe pöörasid õpetajad tähelepanu ka eesti keel kui teine keel valdkonnale. Saar (1997) toob välja mängu kui suurepärase võimaluse eesti keelt mitteoskavatele lastele ennast mitteverbaalsete vahenditega mõistetavaks teha. Mäng loob turvalisema õhkkonna ja motiveerib lapsi üksteisega suhtlema.

Uurimuse piiranguks oli interneti teel küsimustikku läbi viies tekkinud probleem motiveerida õpetajaid küsimustikule vastama piisava suurusega valimi tarvis. Kuna küsimustik oli anonüümne ja saadetud kokku kuueteistkümmesse lasteaeda ei saa kindlaks määrata missugustest lasteaedadest vastused saadi. Antud uurimustöö tulemuste põhjal saab otsida rohkem võimalusi lauamänge õppekavva integreerida. Selleks saab arvestades õpetajate arvamusi töös käsitletud valdkondade arendamise kohta lauamängude abiga (keel ja kõne, matemaatika, kunst, mina ja keskkond, eesti keel kui teine keel) ning pöörata tähelepanu õpetajate poolt vähe välja toodud eesti keel kui teine keel ja kunsti valdkonnale. Lauamängude valmistajad saavad aidata õpetajaid arvestades juba lauamängu loomisel õpetajate poolt enim välja toodud eakohasust ja sobivust lastele iseseisvalt mängimiseks, mida saab saavutada reeglite lihtsuse kaudu.

Õppemängude puhul võiks olla lühidalt ja konkreetselt välja toodud lauamänguga saavutatavad eesmärgid, mängu käik, vajaminevad vahendid ja sobiv laste arv. Osadel lauamängudel on enamus kriteeriume ka juba välja toodud, kuid tihti tuleb neid karbilt otsida. Uurimistöös ei kajastu küsimustikus küsimus number kuus *Hinnake 5 palli skaalal Teie arvates iga aspekti olulisust lauamängu juures*, kuna vastajad ei arvestanud juhisega *Kasutage iga numbrit ÜKS kord võttes arvesse, et 1 on kõige vähem olulisem ja 5 on kõige olulisem*. Küsimus ei täitnud oma eesmärgi selgitamiseks välja kõige olulisem ja ebaolulisem valdkond õpetajate arvates viie pallilisel skaalal. Antud küsimustikku oleks võinud kontrollida pilootuuringu läbiviimisel.

Edaspidi võiks uurida täpsemalt õppekavas toodud valdkondade arendamise võimalusi läbi lauamängude, keskendudes täpsemalt ka näiteks üldoskuste arengule, muusikale ja

liikumisele. Intervjuu kasutamine annaks võimaluse rohkemate vaatenurkade leidmiseks ning annaks õpetajatele võimaluse oma arvamust selgitada ning põhjendada. Õpetajate jaoks võiks luua keskkonna, kus jagada laste ja õpetajate poolt koostatud lauamänge, ideid ja soovitusi erinevate teemade käsitlemiseks lauamängude abil.

Tänuõnad

Töö autor tänab nõuannete ja abi eest juhendajat ning õppejõud Tiia Krassi. Samuti kõiki uurimuses osalenud õpetajaid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Chang, S., & Cogswell, J. (2008). *Using Board Games in the Language Classroom*. Monterey Institute of International Studies. Külastatud aadressil
<http://www.scribd.com/doc/219788891/Using-Board-Games-Handout>
- Chernaya, O.V., Salmina, N.G., & Tihanova, I.G. (2011). Creation of Developing Curricula Using the Board Games. *Psychological Science and Education* 2.
- Crews, A. (2011). Using games to support the curriculum. Getting teachers on board. *Knowledge Quest* 40(1).
- Einon, D. (2004). *Mängime ja õpime*. Varrak
- Fisher, R., (2006) *Mõtlemismängud*. Tartu: As Atlex.
- Hallap, M. (2008). Õppimine ja õpetamine koolieelses eas. E. Kikas (Toim), *Eesti keel teise keelena* (lk 196). Tartu Ülikooli kirjastus.
- Hitti, A., Ramani, G. B., Siegler, R. S. (2012). Taking It to the Classroom: Number Board Games as a Small Group Learning Activity. *Journal of Educational Psychology* 104(3), 661–672.
- Kivi, L., & Roosleht, M. (2000). *Kuidas arendada lugemisvalmidust lasteaias*. Tartu: Elmatar.
- Klein, M. (2014, 28. märts). Linnud selgeks mängu abil! *Õpetajate leht*, lk 9.
- Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). Külastatud aadressil
<https://www.riigiteataja.ee/akt/114032011006>
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). Külastatud aadressil
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>
- Kurik, K. (2012). Lasteaiaõpetajate arvamused lasteraamatute kasutamisest laste kooliks ettevalmistamisel. Bakalaureusetöö.
- Laanemaa, E. (2010). Algajate ja kogunud õpetajate erinevused tundide planeerimisel. Magistritöö.
- Laamann, A. (2009). *Mängides lugema*. Tallinn. Ilo.
- LeFebvre, J. E. (2010). Board Games for Preschoolers. Külastatud aadressil
<http://parenting.uwex.edu/parenting-the-preschooler/>
- Lillo, M. (2014, 4. aprill). Liisusalmidest lauamängudeni. *Koolibri*, 39.
- Linnas, M., & Niiberg, T. (2007). *Laps läheb lasteaeda*. Atlex.
- Mahmutov, M. (1981). *Probleemõpe koolis: raamat õpetajaile*. Tallinn: Valgus
- Mikk, J. (2004). Teksti ja illustatsioonide roll õppekirjanduses. Õppematerjal.

Montessori metoodika. (s.a.) Tallinna Haridusamet. Külastatud aadressil

<http://www.tallinn.ee/est/haridus/Montessori-metoodika-2>

Mäe, A. (2007, 21. detsember). Laste tehtud lõbusate lauamängudega saab raamatukogus mängida. *Virumaa teataja*

Ritter, C.K. (2012). When the name of the game is a childrens book. *The Horn Book*

Magazine. Külastatud aadressil <http://www.hbook.com/2012/03/using-books/home/when-the-name-of-the-game-is-a-childrens-book/>

Saar, A. (1997). *Laps ja mäng*. Tallinn

Salumaa, T. & Talvik, M. (2004). *Ajakohastatud õppemeetodid. Teine trükk*. Tallinn:

Mercelons ja Ko OÜ

Sharp, L.A. (2012). Stealth Learning: Unexpected Learning Opportunities Through Games.

Journal of Instructional research, 12. Külastatud aadressil

<https://cirt.gcu.edu/jir/documents/2012-v1/sharppdf>

Spivakovskaja, A. (1986). *Mäng on tõsine asi*. Tallinn: Valgus.

Tuul, M., Ugaste, A., Välk, T. (2009). Üldoskuste areng koolieelses eas. E. Kulderknup

(Toim), *Mängu tähtsus lapse arengus ning mängu juhendamine* (lk 44-45). Tallinn: Riiklik eksami ja kvalifikatsioonikeskus.

Vanahans, A. (2013, 31. mai). Õunaussid Kalle ja Valle avastavad värve. *Õpetajate leht*

Ward, S. (2009). *Terane laps*. Tallinn: Varrak.

Lisa 1. Küsimustik

Tere, lugupeetud õpetaja!

Minu nimi on Enelin Lukas, olen Tartu Ülikooli III kursuse üliõpilane. Õpin koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal.

Viin läbi uurimust minu bakalaureusetöoks, et teada saada, milliseid on lasteaiaõpetajate arvamused lauamängude kasutamisest tegevustes lastega.

Küsimustik on mõeldud rühma õpetajatele ja on anonüümne.

Uurimuse tulemused kajastuvad minu bakalaureusetöös.

Küsimustiku täitmine on vabatahtlik, kuid oluline minu uurimuse õnnestumiseks.

Küsimustiku täitmine võtab aega 5 minutit.

Küsimuste tekkimise korral või tagasiside soovi korral saab minuga ühendust võtta e-maili aadressil enelinlukas@gmail.com

Täna vastamast!

Enelin Lukas

* Kohustuslik

1. Mil määral on Teie arvates lauamängud vajalikud laste õpetamisel? *

Valige loendist sobiv variant!

- Väga vajalikud
- Pigem vajalikud
- Ei oska öelda
- Pigem mittevajalikud
- Mittevajalikud

1. Kui tihti Te kasutate õppetegevustes lauamänge? *

Valige loendist sobiv variant!

- Igapäevaselt
- 3-4 korda nädalas
- 1-2 korda nädalas
- Harvem
- Ei kasutagi

2. Kuidas kasutate õppetegevustes lauamänge? *

Valige sobivad vastusevariandid!

- Mängin terve rühmaga korraga

- Mängin vahetustega gruppides (3-6 last)
- Mängin individuaalselt lapsega
- Lapsed mängivad iseseivalt
- Õpetaja osaleb mängujuhina
- Õpetaja osaleb mängijana
- Muu:

3. Kuidas hangite õppetegevusteks vajalikud lauamängud? *

Valige sobivad variandid!

- Laenutan raamatukogust
- Kasutan isiklikke ostetud mängu
- Kasutan lasteaia mängu (metoodilise kabineti, oma rühma, teiste rühmade mängu)
- Valmistan ise või koos lastega
- Muu:

4. Mille põhjal Te valite lauamängu, mida kasutate õppetegevustes lastega? *

Valige sobivad vastusevariandid!

- Illustratsioonid
- Eakohasus
- Mängimise reeglid (näiteks reeglite rohkus, eakohasus jne)
- Autor
- Kättesaadavus
- Populaarsus
- Õpetaja juhendamisel mängitav (abivahend õpetajale)
- Lastele iseseisvalt mängimiseks sobiv
- Muu:

5. Hinnake 5 palli skaalal Teie arvates iga aspekti olulisust lauamängu juures. *

Kasutage iga numbrit ÜKS kord võttes arvesse, et 1 on kõige vähem olulisem ja 5 on kõige olulisem.

	1	2	3	4	5
Illustratsioonid	☐	☐	☐	☐	☐

Reeglite rohkus	☐	☐	☐	☐	☐
Eakohasus	☐	☐	☐	☐	☐
Autor	☐	☐	☐	☐	☐
Populaarsus	☐	☐	☐	☐	☐

6. Kuidas hindate lauamängu efektiivsust õppemeetodina? *

1-mitteefektiivne, 2- pigem efektiivne, 3- ei oska öelda, 4- efektiivne, 5- väga efektiivne

	1	2	3	4	5	
Mitteefektiivne	☐	☐	☐	☐	☐	Väga efektiivne

7. Missuguse ainevaldkonna õpetamisel kasutate lauamänge kõige enam? *

Valige sobiv vastusevariant!

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Matemaatika
- Kunst
- Eesti keel kui teine keel

8. Missuguse ainevaldkonna õpetamisel on Teie arvates lauamängude kasutamine kõige vähem efektiivne? *

Valige sobiv vastusevariant!

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Matemaatika
- Kunst
- Eesti keel kui teine keel

9. Kui vanad lapsed on Teie rühmas? *

Valige sobivad vastusevariandid!

- 1 aastased
- 2 aastased
- 3 aastased
- 4 aastased

- 5 aastased
- 6 aastased
- 7 aastased

10. Missuguses rühmas töötate? *

Valige sobiv vastusevariant!

- Tavarühm
- Erirühm
- Sobitusrühm
- Muu:

11. Kui kaua Olete lasteaiaõpetajana töötanud? *

Valige sobiv vastusevariant!

- Alla aasta
- 1-5 aastat
- 6-10 aastat
- 11-15 aastat
- 16-20 aastat
- Kauem kui 20 aastat

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Enelin Lukas

(autori nimi)

(sünnikuupäev: 13.11.1990)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Lasteaiaõpetajate arvamused lauamängude kasutamisest õppetegevustes lastega,
(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Elve Voltein,

(juhendaja nimi)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 19.05.2014 *(kuupäev)*